

TANZİMAT'TAN CUMHURİYET'E
ŞEBİNKARAHİSAR

Yazar

Dr. Oktay KARAMAN

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7401-42-5

Kitap Adı

Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Şebinkarahisar

Yazar

Dr. Oktay KARAMAN

ORCID iD: 0000-0002-0495-9986

Editör

Dr. Süleyman ÖCAL

ORCID iD: 0000-0002-2997-1826

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

EDU016000

DOI

10.37609/akya.136

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

*Bu eser; Milli Mücadele Dönemi'nde bağrından
iki gönüllü alay çıkaran, Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki
Pontuşçuluk faaliyetlerini bitiren ve Kurtuluş Savaşı'nın
kazanılmasında önemli katkı sağlayan kahraman
“Giresun ve Şebinkarahisar” ahalisine adanmıştır.*

Bu eserin ön kapağında kullanılan “Şebinkarahisar Kalesi” fotoğrafı, Anadolu Ajansı'nın resmi internet sitesinden alınmıştır. Arka kapakta verilen Şebinkarahisar haritası Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nın resmi internet sayfasından; Mustafa Kemal Paşa'nın Şebinkarahisar hakkındaki ifadeleri, <http://www.saditoygar.com/sayfalar.255.Ataturkun-sebinkarahisari-ziyareti> internet sitesinden alınmıştır.

Erişim Tarihi 10.05.2021.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
-------------	---

1. BÖLÜM

ŞEBİNKARAHİSAR ŞEHİRİ	7
-----------------------------	---

Şehrin Konumu, Fiziki Durumu ve Önemi	7
---	---

Şehri Belirleyici Özellikler	12
------------------------------------	----

Kale	13
------------	----

Behramşah Camii.....	17
----------------------	----

Taş Mescit	19
------------------	----

Kurşunlu Camii (Allah Kulu Bey Camii), Hamamı ve Çeşmesi	20
--	----

Fatih Camii	21
-------------------	----

Taş Hanlar.....	23
-----------------	----

Meryemana Manastırı ve Şapeli.....	24
------------------------------------	----

Atatürk Evi ve Müzesi	25
-----------------------------	----

Hükümet Konağı.....	26
---------------------	----

Mahalleler	27
------------------	----

Mahallelerin Teşekkülü	27
------------------------------	----

Tanzimat Sonrası (1839-1923) Mahalleler.....	29
--	----

Dinî Gruplar Açısından Mahalleler	30
---	----

Müslüman Mahalleleri	30
----------------------------	----

Gayrimüslim Mahalleleri	32
-------------------------------	----

Karışık Mahalleler	33
--------------------------	----

Şehrin Ulaşımı.....	34
---------------------	----

Karayolu Ulaşımı	34
------------------------	----

Demiryolu Teşebbüsü	42
---------------------------	----

Şehirde Haberleşme ve Posta Hizmetleri	44
--	----

Şehirde Bulunan Dini ve Sosyal Yapılar	47
--	----

Camiler.....	48
--------------	----

Müftü Efendi Camii.....	48
-------------------------	----

Kadıoğlu Camii	49
----------------------	----

Tamzara Camii.....	49
--------------------	----

Manastır ve Kiliseler.....	52
----------------------------	----

Licese Kilisesi.....	53
----------------------	----

Asarcık Kilisesi	54
------------------------	----

Taş Hanlar Kilisesi	54
---------------------------	----

Turpçu Kilisesi	55
-----------------------	----

Göynük Kiliseleri	55
Tamzara Kilisesi ve Şapeli.....	56
Balcana Kilisesi.....	56
Hanlar.....	59
Hamamlar.....	60
Kurşunlu Hamamı (Topal Mehmed Paşa Hamamı)	60
Avutmuş Hamamı	61
Tamzara Hamamı	61
Hapishane.....	61
Eğitim Kurumları	63
Sıbyan-İptidai Mektepleri.....	63
Medreseler.....	66
Rüştiye Mektebi.....	70
İdadi Mektebi	73
Gayrimüslim Mektepleri.....	74
Tanzimat Dönemine Kadar İdari Durum.....	79

2. BÖLÜM

ŞEBİNKARAHİSAR'IN İDARİ DURUMU..... 79

Tanzimattan Cumhuriyet Dönemine Kadar İdari Durum.....	83
Şehir Yönetimi	86
Şehir Yönetiminde Görevli Kişiler	88
Sancak Kaymakamı / Mutasarrıfı	88
Kaza Müdürü / Kaymakamı.....	96
Nahiye Müdürü.....	98
Kadı (Naip)	100
Müftü	102
Yönetimde Bulunan Diğer Kişiler	103
Şehir Yönetimindeki Kurum ve Kuruluşlar.....	104
Sancak (Liva) İdare Meclisi (Meclis-i İdare)	104
Memleket Sandığı (Menafi Sandığı).....	107
Belediye Meclisi (Meclis-i Daire-i Belediye)	108
Mahkemeler.....	112
Şer'i Mahkeme.....	112
Ticaret Mahkemesi	114
Nizamiye Mahkemesi (Temyiz Meclisi, Bidayet Mahkemesi)	116
Şebinkarahisar Sancağının Asayışı.....	118
Zaptiye Teşkilâtı.....	124
Jandarma Teşkilâtı	126
Redif Askerî Teşkilâtı	128
Şehrin Nüfusu	131

3. BÖLÜM

ŞEBİNKARAHİSAR'IN NÜFUSU, GAYRİMÜSLİM NÜFUSUN DURUMU VE NÜFUS HAREKETLERİ 131

Tanzimat Dönemi'ne Kadar Şebinkarahisar'ın Nüfusu.....	132
Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Şehrin Nüfus Durumu	135
Gayrimüslim Nüfusun Durumu.....	144
Rumların Durumu ve Faaliyetleri	147
Ermenilerin Durumu ve Faaliyetleri.....	152
Nüfus Hareketleri	167
İskân Uygulamaları	167
Zorunlu Sevk ve İskân Kanunu'nun Uygulamaları	170
Mübadele Uygulamaları	174
Ekonomik Durum	177
Şehrin Ticareti.....	177

4. BÖLÜM

ŞEBİNKARAHİSAR'IN EKONOMİK DURUMU, SAĞLIK, YARDIM FAALİYETLERİ VE ŞEHİRDE GÖRÜLEN AFETLER.... 177

Şehrin Ziraatı.....	184
Maden Gelirleri.....	189
Vergi Gelirleri	200
Şehirdeki Sağlık ve Yardım Faaliyetleri.....	205
Şehirde Görülen Afetler.....	209

SONUÇ 217

KAYNAKLAR..... 221

EKLER 229

ÖN SÖZ

Günümüzde, Giresun ilinin bir ilçesi olan Şebinkarahisar, önemli coğrafi özelliklere ve zengin tarihi bir geçmişe sahiptir. Tarihin en eski zamanlarından beri yerleşim yeri olarak seçilmesinde; savunmaya elverişli bir kalesi, maden yatakları açısından zenginliği ve Giresun, Sivas üzerinden Doğu Anadolu'ya giden yol ile Kelkit'ten Çoruh Vadisi'ne uzanan yolun kavşak noktasında bulunması etkili olmuştur. Şebinkarahisar, tarihi dönemler içerisinde birçok farklı devletin himayesine girmiştir. Bu yönüyle, farklı zamanlarda sahip olduğu beşeri ve fiziki özelliklere göre çeşitli isimler almıştır. Şebinkarahisar'ın eski çağlardan itibaren kullanılan önemli yerleşim merkezlerinden olduğu tarihi kalıntılardan görülmektedir. Şehrin ve kalenin kurulu olduğu Kelkit Vadisi'ndeki tarihi kalıntılar, bölgede çok erken zamanlardan itibaren yerleşmelerin olduğunu ispatlamıştır. Şebinkarahisar köylerindeki bazı höyükler ve yüzey buluntuları, bölge tarihini Eski Tunç Dönemi'ne kadar götürmektedir. Şebinkarahisar'ın da içinde bulunduğu bölge, ilk defa Hititler zamanında tarihi çağlara geçmiş, Hitit metinlerinde Azzi-Hayaşa ülkesi olarak isimlendirilmiş ve burada Kaşgaların yaşadığı belirtilmiştir. Hititlerden sonra bölgenin Urartu hâkimiyetine girdiği konusunda kesin bir bilgi yoktur. Ancak yüzey buluntuları, Hitit-Urartu yerleşmelerini ortaya koymaktadır. Bölgeye yönelik, zaman içerisinde Kimmer ve İskitlerin saldırılarının olduğu da bilinmektedir.

Şebinkarahisar ve çevresi, M.Ö. 550-331 yılları arasında Persler, M.Ö. 331-65 yılları arasında Pontus Devleti, M.Ö. 65-M.S. 778 yılları arasında ise Batı ve Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altında kalmıştır. Şehrin İslam hâkimiyetine girişi 778 yılında Emeviler tarafından gerçekleşmiş, 940 yılında ise Abbasiler şehre hâkim olmuşlardır. Şebinkarahisar ve çevresinde Türk hâkimiyeti 1074 yılında Danişmentliler ile başlamış ve Mengüçlüklüler, Saltuklular, Türkiye Selçukluları, Eratnalılar, Kadı Burhaneddin Ahmed Devleti, Mutahharten Beyliği, Akkoyunlular, Karakoyunlular ve Osmanlı Devleti ile devam etmiştir. Şebinkarahisar ve çevresinin Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetine girmesi, 1473 yılında Osmanlı-Akkoyunlu arasında gerçekleşen Otlukbeli Savaşı'ndan sonra olmuştur. Fatih Sultan Mehmed, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ı yenilgiye uğrattıktan sonra şehir, 29 Ağustos 1473 tarihinde Osmanlı Devleti'ne teslim edilmiştir. Konumu dolayısıyla, Doğu'ya yapılan seferlerde askerî üst olarak istifade edilen Şebinkarahisar bu özelliğinden dolayı, merkezi bir yer olarak önemini uzun süre korumuştur.

Şebinkarahisar, Osmanlı idaresinin ilk dönemlerinde çevresindeki nahiye-lerin idare merkezi haline gelmiş ve fetihten hemen sonra Fatih Sultan Mehmed tarafından şehirde bir cami yaptırılmıştır. Daha sonra Klasik Osmanlı idarî taksimatında, Amasya Vilayeti'ne bağlı Karahisar-ı Şarkî Sancağı'nın yönetim merkezi olmuştur. Fethedildiğinde yalnızca bir kale ve bir grup Gayrimüslim nüfustan oluşan küçük bir kasaba görünümünde iken zaman içinde gelişerek XV. ve XVI. yüzyıllarda küçük ölçekli bir Anadolu şehri özelliği kazanmıştır. Yavuz Sultan Selim'in 1514 yılında Şah İsmail'e karşı kazandığı Çaldıran Savaşı'ndan sonra Şebinkarahisar Sancağı, Erzincan Vilayeti'ne bağlanmıştır. Yavuz Sultan Selim tahta çıktığında, İran'a kaçan yeğeni Murat 1516-1517 yıllarında Şebinkarahisar'a gelerek isyan etmiştir. Bu isyanı bastırılmasından sonra Şebinkarahisar 1538 yılında tekrar Amasya'ya, 1553 yılında ise Erzurum Vilayeti'ne bağlanmıştır. Şebinkarahisar, XVI. yüzyıl sonlarında başlayan Celali İsyanlarından olumsuz şekilde etkilenmiştir. Bu dönemde, Şebinkarahisar Sancağı'na gerek emniyet ve gerekse maden işletmeleri sebebiyle beylerbeyi payeli idareciler tayin edilmiş ve idari merkez olarak önemi artmıştır. Kuyucu Murad Paşa burada bir süre kalıp bölgedeki nüfuzlu şahsiyetleri ortadan kaldırarak, Celali İsyanlarının elebaşlarını ortadan kaldırmıştır. 1622 yılında Erzurum Beylerbeyi Abaza Mehmed Paşa'nın isyanı sırasında Şebinkarahisar şehri ve kalesi tahrip edilmiştir.

Tanzimat Dönemi öncesinde savaşların ve isyanların sebep olduğu ekonomik sıkıntılar sadece devlet yönetiminde değil halkın üzerinde de etkisini göstermiştir. Geçim sıkıntısının dışında artan eşkıyalık vakaları, halkın can ve mal güvenliğini tehdit etmiştir. Merkezi otoritenin güç kaybetmesinin diğer bir sonucu da, devlet memurlarının önemli bir kısmının yolsuzluk ve usulsüzlük yapmalarıdır. Bu dönemde Şebinkarahisar ve çevresinde de eşkıyalık vakaları gerçekleşmiştir. 1839 yılında Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra, ülke genelinde olduğu gibi Şebinkarahisar'da da fermanın öngördüğü uygulamalar yapılmaya çalışılmıştır. Devletin içinde bulunduğu iç ve dış sıkıntıların yansımaları, Şebinkarahisar'da da görülmektedir. 1865 yılında idari alanda yapılan düzenleme ile Şebinkarahisar, Sivas Vilayeti'ne bağlanmış ve 1923 tarihinde il olana kadar bu idari durumu devam etmiştir.

Osmanlı Dönemi'nde Karahisar-ı Şarkî olarak kullanılan şehrin ismi, Mustafa Kemal Paşa'nın isteği doğrultusunda "şap" isminden bozma "şeb" eki alarak Şebinkarahisar'a dönüşmüştür. Mustafa Kemal Paşa, 11 Ekim 1924 tarihinde Şebinkarahisar'ı ziyaret ederek halka bir konuşma yapmış, şap madeninden dolayı halk arasında "Şebeyn Karahisar" olarak söylenen şehrin isminin, "Şebinkarahisar" olarak isimlendirilmesini teklif etmiştir. Mustafa

Kemal Paşa'nın bu teklifi, halk tarafından alkışlar eşliğinde kabul edilmiştir. Karahisar-ı Şarki isminin resmi olarak Şebinkarahisar'a dönüşmesi, 24 Ekim 1926 tarihinde çıkarılan kararname ile gerçekleşmiştir.

Şebinkarahisar şehrine tarih boyunca birçok farklı isimlendirmeler yapılmıştır. Özellikle Osmanlı Devleti zamanında "Karahisar-ı Şarki" olarak bilinmektedir. Bu çalışmanın tamamında şehrin ismi olarak günümüzdeki kullanım olan "Şebinkarahisar" tercih edilmiştir. Çalışmanın giriş bölümünde Şebinkarahisar ve çevresinin ilk bilinen tarihinden itibaren hangi medeniyetlerin hâkimiyeti altında kaldığı belirtilmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde, Şebinkarahisar şehrinin konumu, fiziki durumu ve tarih boyunca öneminden bahsedilmiştir. Ayrıca şehri belirleyici özellikler olarak, kale, ilk yapılan camiler, hanlar, manastır ve kiliseler ile Atatürk Evi ve Hükümet Konağı hakkında bilgi verilmiştir. Şehirde mahallelerin oluşması, ulaşım, haberleşme ve posta hizmetleri, dini ve sosyal yapılar ile eğitim kurumları incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Şebinkarahisar Sancağı'nın idari durumu incelenmiştir. Tanzimat Dönemi'ne kadar ve Tanzimat Dönemi'nden Cumhuriyet Dönemi'ne kadar idari durumu hakkında bilgi verilmiştir. Şehrin yönetimi ve bu yönetimi devlet adına gerçekleştiren görevliler, kurum ve kuruluşlar, mahkemeler ve şehirde meydana gelen asayiş olayları ile asayiş sağlamakla görevli Zaptiye, Jandarma ve Redif Askeri Teşkilatı incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Şebinkarahisar şehrinin ve sancağının nüfusu, Gayrimüslimlerin nüfus durumu ile nüfus hareketleri incelenmiştir. Tanzimat Dönemine kadar ve Tanzimat Döneminden Cumhuriyet Dönemine kadar genel nüfus durumu ve sancakta Gayrimüslim azınlık olan Rum ve Ermenilerin nüfus oranları ile gerçekleştirdikleri ayrılıkçı faaliyetleri belirtilmiştir. Nüfus hareketleri kısmında ise, Şebinkarahisar'a iskân için gönderilen grup ve aşiretlerin durumları, 1915 yılında çıkarılan Zorunlu Sevk ve İskân Kanunu ile şehirden giden ve daha sonra bir kısmı geri dönen Ermenilerin durumları ve Lozan Mübadele Antlaşması sonucunda şehre gelen muhacirlerin durumları incelenmiştir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde ise, Şebinkarahisar'ın ekonomik durumu, sağlık ve yardım faaliyetleri ile şehirde görülen afetler incelenmiştir. Şehrin ticareti, ziraat ve madencilik faaliyetleri ile vergilerden elde edilen gelirleri ve giderleri belirtilmiştir. Salgın hastalıklar ve sağlık alanında yapılan çalışmalar ile muhtaç durumda olan kişilere şehirden yapılan yardımlar hakkında bilgi verilmiştir. Şehirde görülen afetler kısmında ise, depremler, kuraklık ve kuraklığa bağlı kıtlık ile şehre çok büyük zararları olan yangınlar incelenmiştir.

Çalışmada kullanılan belgeler, sayı çokluğu nedeniyle kaynakçada gösterilememiştir. Kaynakça kısmında, faydalanılan arşivlerin isimleri verilmiştir. Belgelerin künye bilgileri, ilgili dipnotlarda detaylı şekilde verilmiştir.

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde yardımlarını esirgemeyenlere şükran ve teşekkürlerimi sunarım. Çalışmalarım sırasında bana her türlü desteği veren aileme, yardımlarını esirgemeyen Sayın Akın Aktaş’a, Sayın Mehmet Fatsa’ya, Sayın Prof. Dr. İsmail Kıvrım’a, Sayın Ayhan Yüksel’e, Sayın Dr. Murat Özata’ya, eserlerinden istifade ettiğim Sayın Murat Dursun Tosun’a, üzerimde büyük hakları olan hocalarıma, mesai arkadaşlarıma ve Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri yöneticileri ve çalışanları ile çalışmanın editörlüğünü üstlenen Sayın Dr. Süleyman Öcal’a teşekkürlerimi sunarım.

Oktay Karaman
Giresun 2021

KISALTMALAR

A.AMD	:Bab-1 Asafl Amedi Kalemi
A.DVN	:Bab-1 Asafl Divan-1 Hümeyun Kalemi
A.DVN.MHM	:Bab-1 Asafl Divan-1 Hümeyun Mühimme Kalemi
A.DVN.MKL	:Sadaret Divan Mukavelenameler
a.g.e.	:Adı Geçen Eser
a.g.m.	:Adı Geçen Makale
a.g.t.	:Adı Geçen Tez
A.MKT	:Sadaret Mektubi Kalemi Evrakı
A.MKT.DV	:Sadaret Mektubi Kalemi Deavi Evrakı
A.MKT.MHM	:Sadaret Mektubi Mühimme Kalemi Evrakı
A.MKT.MVL	:Sadaret Mektubi Kalemi Meclis-i Vala Evrakı
A.MKT.NZD	:Sadaret Mektubi Kalemi Nezaret ve Deva'ir Evrakı
A.MKT.UM	:Sadaret Mektubi Kalemi Umum Vilayat Evrakı
A.MTZ.SM	:Sadaret Eyalet-i Mümtaze Sisam Evrakı
A.TŞF	:Sadaret Teşrifat Kalemi Evrakı
AA	:Anadolu Ajansı
ABD.	:Anabilim Dalı
AE.SABH.I	:Ali Emiri Abdülhamid I
AE.SMHD.II	:Ali Emiri Mahmud II
BEO	:Bâb-1 Âli Evrak Odası
C.	:Cilt
C.ADL	:Cevdet Adliye
C.AS	:Cevdet Askeriye
C.DH	:Cevdet Dâhiliye
C.DRB	:Cevdet Darphane
C.EV	:Cevdet Evkaf
C.İKTS	:Cevdet İktisat
C.MF	:Cevdet Maarif
C.ML	:Cevdet Maliye
C.TZ	:Cevdet Timar
D.BŞM.TPH.d	:Bab-1 Defteri Başmuhasebe Topçubaşı Tophane-i Amire Defterleri
D.CRD.d	:Bab-1 Defteri Ceride Odası Defterleri
DH.EUM.AYŞ	:Dahiliye Emniyet-i Umumiye Asayiş Kalemi Evrakı
DH.EUM.EMN	:Dahiliye Emniyet-i Umumiye Emniyet Şubesi Evrakı
DH.EUM.KLU	:Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Kalemi Umumi

DH.EUM.LVZ	:Dahiliye Nezareti Emniyet-i Umumiye Levazım Kalemı
DH.EUM.THR	:Dahiliye Emniyet-i Umumiye Tahrirat Kalemı Evrakı
DH.EUM.VRK	:Dahiliye Emniyet-i Umumiye Evrak Odası Kalemı Evrakı
DH.H	:Dahiliye Nezareti Hukuk Evrakı
DH.İ.UM	:Dahiliye Nezareti İdare-i Umumiye Evrakı
DH.İ.UM.EK	:Dahiliye Nezareti İrade-i Umumiye Evrakı Ekleri
DH.İD	:Dahiliye Nezareti İdare Evrakı
DH.KMS	:Dahiliye Nezareti Dahiliye Kalem-i Mahsus Evrakı
DH.MB.HPS	:Dahiliye Nezareti Mebani-i Emiriye-Hapishaneler Müdüriyeti Evrakı
DH.MB.HPS.M	:Dahiliye Nezareti Mebani-i Emiriye-Hapishaneler Müdüriyeti Mütteferrik
DH.MKT	:Dahiliye Nezareti Mektubi Kalemı
DH.MUİ	:Dahiliye Muhaberat-ı Umumiye İdaresi Evrakı
DH.SN.THR	:Dahiliye Nezareti Sicill-i Nüfus Tahrirat Kalemı
DH.ŞFR	:Dahiliye Nezareti Şifre Evrakı
DH.TMIK.M	:Dahiliye Nezâreti Tesrî-i Muamelât ve Islahat Komisyonu Muamelât
DH.TMIK.S	:Dahiliye Nezâreti Tesrî-i Muamelât Islahat Komisyonu
DH.UMVM	:Dahiliye Nezareti Umur-ı Mahalliye ve Vilayat Müdürlüğü Evrakı
Ed.	:Editör
EV.BRT	:Evkâf Beratlar
EV.d	:Evkaf Defterleri
H	:Hicri
HAT	:Hatt-ı Hümayun
HR.İM	:Hariciye Nezareti İstanbul Murahhaslığı
HR.MKT	:Hariciye Nezareti Mektubi Kalemı Evrakı
HR.SFR.04	:Paris Sefareti Belgeleri
HR.SFR.3	:Hariciye Nezâreti Londra Sefareti Belgeleri
HR.SYS	:Hariciye Nezareti Siyasi
HR.TH	:Hariciye Nezâreti Tahrirât-ı Hariciye Odası
HRT.h	:Haritalar
İ.AS	:İrade Askeri
İ.AZN	:İrade Adliye ve Mezahib
İ.DH	:İrade Dâhiliye
İ.HB	:İrade Harbiye
İ.HR	:İrade Hariciye
İ.HUS	:İrade Hususi
İ.İMT	:İrade İmtiyazat ve Mukavelat

İ.MF	:İrade Maarif
İ.ML	:İrade Maliye
İ.MMS	:İrade Meclis-i Mahsus
İ.MVL	:İrade Meclis-i Vala
İ.OM	:İrade Orman ve Maadin
İ.PT	:İrade Telgraf ve Posta
İ.RSM	:İrade Rüşumat
İ.SH	:İrade Sıhhiye
İ.ŞD	:İrade Şura-yı Devlet
İ.TAL	:İrade Taltifat
İ.TZT	:İrade Ticaret ve Ziraat
MF.MKT	:Mektubi Kalemi
ML.VRD.d	:Maliye Varidat Muhasebesi Defterleri
MV	:Meclis-i Vükela Mazbataları
MVL	:Meclis-i Vala Evrakı
N.	:Numara
NFS.d	:Nüfus Defterleri
PLK.p	:Plan-Proje
R	:Rumi
s.	:sayfa
S.	:Sayı
SVS	:Sivas Vilayeti Salnamesi
ŞD	:Şura-yı Devlet Evrakı
TAD	:Trabzon Ayniyat Defterleri
TD	:Ticaret, Nafia, Ziraat, Orman, Meadin Nezaretleri
TDVIA	:Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TFR.I.ŞKT	:Rumeli Müfettişliği Arzuhaller
TTK	:Türk Tarih Kurumu
TVS	:Trabzon Vilayeti Salnamesi
V.G-G.D	:Vilayat Gelen-Giden Defterleri
Vd.	:Ve diğerleri
Y.A.HUS	:Yıldız Sadaret Hususi Maruzat Evrakı
Y.A.RES	:Yıldız Sadaret Resmi Maruzat Evrakı
Y.MTV	:Yıldız Mütenevvi Maruzat Evrakı
Y.PRK.A	:Yıldız Perakende Evrakı Sadaret Maruzatı
Y.PRK.ASK	:Yıldız Perakende Evrakı Askeri Maruzat
Y.PRK.AZJ	:Yıldız Perakende Evrakı Arzuhal Jurnal
Y.PRK.AZN	:Yıldız Perakende Evrakı Adliye ve Mezahib Nezareti Maruzatı

Y.PRK.BŞK	:Yıldız Perakende Evrakı Başkitabet Dairesi Maruzatı
Y.PRK.DH	:Yıldız Perakende Evrakı Dahiliye Nezareti Maruzatı
Y.PRK.ŞD	:Yıldız Perakende Evrakı Şura-yı Devlet Maruzatı
Y.PRK.UM	:Yıldız Perakende Evrakı Umumi
YÖK	:Yüksek Öğretim Kurulu
ZB	:Zabtiye Nezareti Evrakı

KAYNAKLAR

Arşivler

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı
Başkanlık Cumhuriyet Arşivi
Başkanlık Osmanlı Arşivi
Mehmet Fatsa Kişisel Fotoğraf Arşivi

Salnameler

Maarif Salnamesi: 1317; 1318; 1319;1321.
Sivas Vilayet Salnamesi: 1287; 1288; 1289; 1292; 1293; 1298; 1300; 1301;1302;1304;1306;
1308;1321; 1325.
Trabzon Vilayet Salnamesi: 1316; 1321.

Sürelî Yayınlar

Düstur Tertip 3, C. 7, İstanbul 1931,
T.C. Resmi Gazete, S. 2411, 21.05.1933.

Tezler

BEKÇİ, Bilgin Teker, **Şebinkarahisar'ın Toplumsal Yapısı**, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Giresun 2018.
BİLGİLİ, Ali Sinan, **XVI. Asırda Karahisar-ı Şarki Kazası**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1989.
BULUT, Engin Çağdaş, **Doğu Karadeniz Bölgesi'nin İdari Tarihi (1923-1950)**, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2013.
CEBECİ, Sami, **Tarih Kaynağı Olarak Şarki Karahisar Kadılığı 392 Numaralı Şer'iyeye Sicil Defterinin Veri Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi**, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018.
DEMİR, Beyza, **Giresun-Şebinkarahisar Çevresinde Geleneksel Dokumalar**, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2017.
DURMUŞ, Ayben, **Giresun ve İlçelerindeki Türk Dönemi Mimari Eserleri**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Van 2000.
GENÇ, Erol, **Salnamelere Göre Sivas Vilayetinde Dini ve Sosyal Yapı**, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2009.
İLHAN, Abdurrahman, **Arşiv Belgelerine Göre 1915 Yılındaki Tehcir Olayının Sivas'ta Uygulanması**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2008.
KARAMAN, Oktay, **Giresun Kazası (1850-1900)**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 1999.

- KAŞLI, Selcan Alperay, **Şebinkarahisar-Giresun ve Çevresindeki Ermeni Olayları**, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar 2007.
- KILIÇ, Fahri, **Milli Mücadelede Pontus Rum Sorunu (1918-1923)**, İstanbul Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993.
- ÖZDAL, Güneş, **M.Ö. II. Bin Yılda Giresun İlinin Dağlık Kesimi**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2020.
- PEHLİVAN, Mahmut, **Eskiçağlardan Urartu'nun Yıkılışına Kadar Erzurum ve Çevresi**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 1984.
- SAKA, Erdem, **II. Abdülhamit Dönemi'nde Giresun ve Çevresinde Madenler**, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Giresun 2016.
- SÖNMEZ, Serpil, **Tanzimat'a Giden Yolda Bir Osmanlı Kenti: Sivas (1777-1839)**, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara 2015.
- YILMAZ, Gülhan, **Şehir Coğrafyası Açısından Şebinkarahisar**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

Kitaplar

- A. Bryer-D. Winfield, **The Byzantine Monuments and Topography of The Pontos**, Washington 1985.
- ACUN, Fatma, **Karahisar-ı şarkî ve Koyluhisar Kazaları**, Ankara 2006.
- Ahmed Lûtfî, **Tarih-i Lûtfî**, C. 3, İstanbul 1291.
- AKYÜZ, Yahya, **Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993'e)**, İstanbul 1993.
- ARI, Kemal, **Büyük Mübadele Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925)**, İstanbul 1995.
- Arşiv Belgeleriyle Ermeni Faaliyetleri 1914-1918**, C. I, Genelkurmay ATASE ve Genelkurmay Denetleme Başkanlığı Yayınları, Ankara 2005.
- Aziz b. Erdeşir-i Esterâbâdi, **Bezm u Rezm** (Çev. Mürsel Öztürk), Ankara 1990.
- BAYKARA, Tuncer, **Tanzimatta Şehir ve Belediye, 150. Yılında Tanzimat**, Ankara 1992.
- BEHAR, Cem, **Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye'nin Nüfusu (1500-1927)**, Ankara 1996.
- BİROL, Nurettin, **19. Yüzyılda Erzincan Tanzimat'tan Birinci Dünya Savaşına Kadar (1839-1914)**, Erzincan 2020.
- Cumhuriyetin Onuncu Yılında Giresun 1923-1933**, Giresun Ticaret ve Sanayi Odası, Giresun 1933.
- ÇADIRCI, Musa, **Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları**, Ankara 1991.
- ÇALIK, Ünsal, **Tarih İçinde Şebinkarahisar 2**, Bursa 2017.
- EMECEN, Feridun, **XVI. Asırda Manisa Kazası**, Ankara 1989.
- Evliya Çelebi, **Seyahatname II**, İstanbul 1314.
- FATSA, Mehmet, **Giresun Yöresinde Osmanlı Vakıfları ve Vakıf Eserleri**, Giresun 2008.
- FATSA, Mehmet, **XV ve XVI. Yüzyıllarda Giresun (Sosyal ve Ekonomik Hayat)**, Ankara 2010.
- FATSA, Mehmet; ÇALIK, Ünsal, **Fotoğrafların Dilinden Şebinkarahisar**, İstanbul 2020.
- GOLOĞLU, Mahmut, **Trabzon Tarihi**, Trabzon 2000.
- GÜL, Osman Kubilay, **Yeniden Vilayet Olma Yolunda 81 Yıl**, İstanbul 2015.
- GÜNDOĞDU, Hamza; BAYHAN, Ahmet Ali, vd. , **Anadolu Kültür Mirasında Şebinkarahisar**, İstanbul 2005.

GÜRÜN, Kâmuran, **Ermeni Dosyası**, İstanbul 2005.

H. 982 (M.1574/1575) Tarihli ve TKG. KK. TTd. 178 Numaralı Defter-i Mufasssal-ı Liva-i Sivas I, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Ankara 2014.

HAYDAROĞLU, İlknur Polat, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Yabancı Okullar**, Ankara 1990.

İPEK, Nedim, **Mübadele ve Samsun**, Ankara 2000.

J. Stanford Shaw; Ezel Kural Shaw, **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye, II** (Çev. Mehmet Harmancı), İstanbul 1975.

KAPUSIZOĞLU, Mehmet, **Osmanlı'dan Günümüze İdari Yapı, Modernleşme Bağlamında Türkiye'nin Sosyo-Politik Yapısı**, (Ed. İsmail Dursunoğlu; Hayriye Şengün; Mehmet Kapusizoğlu), Ankara 2019.

KARPAT, Kemal H. , **Osmanlı Nüfusu 1830-1914**, (Çev. Bahar Tırnakçı), İstanbul 2010.

KARPUZ, Haşim, **Şebinkarahisar**, Ankara 1989.

KIVRIM, İsmail, **Şebinkarahisar Kazası Nüfus Defteri (1251/1835)**, İstanbul 2015.

KODAMAN, Bayram, **Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi**, Ankara 1991.

Memalik-i Osmaniyye'nin 1330 Senesi Nüfus İstatistiği, İstanbul 1336.

MİROĞLU, İsmet, **Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası 1520-1566**, Ankara 1990.

OKUTAN, Hasan Tahsin, **Şebinkarahisar Tarihi ve Coğrafyası**, Giresun 1948.

OKUTAN, Hasan Tahsin, **Şebinkarahisar ve Civarı Coğrafya, Tarih, Kültür, Folklor**, Giresun 1949.

OKUYAR, Hikmet, **Şebinkarahisar Sevdası**, İstanbul 1998.

Osmanlı Belgelerinde Ermeniler (1915-1920), T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivleri Daire Başkanlığı Yayını, Ankara 1994.

Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, (Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu,) C. 2, İstanbul 1998.

Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi, (Ed. Ekmeleddin İhsanoğlu,) C. 1, İstanbul 1994.

ÖZ, Mehmet; ACUN, Fatma, **Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VII Karahisar-ı Şarki Sancağı Mufasssal Avârız Defteri (1642-43 Tarihli)**, Ankara 2008.

ÖZDEMİR, Rifat, **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara (1785-1840)**, Ankara 1986.

ÖZDEMİR Ali; ÖZHAN, Hasan, **İlçe Oluşunun 50. Yılında Şebinkarahisar**, Ankara 1983.

ÖZDEMİR Hikmet; ÇİÇEK, Kemal vd. , **Ermeniler: Sürgün ve Göç**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 2004.

ÖZDEMİR, Rifat, **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara (1785-1840)**, Ankara 1986.

SARISAMAN, Sadık, **Cumhuriyetin İlk Yıllarında (1923-1950) Giresun (Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Hayat)**, İstanbul 1999.

SÜMER, Faruk, **Tirebolu Tarihi**, İstanbul 1992.

SÜSLÜ, Azmi, **Ermeniler ve 1915 Tehcir Olayı**, Van 1990.

ŞAHİN, Naci, **XIX. Yüzyılda Karahisar-ı Sahib Sancağı (Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapı)**, İstanbul 2007.

TOSUN, Murat Dursun, **Arşiv Belgelerinde Karahisar-ı Şarki (Şebinkarahisar Tarihi)**, İstanbul 2015.

TOSUN, Murat Dursun, **Şebinkarahisar'da Bir-İnci Tamzara**, İstanbul 2018.

TURAN, Osman, **Selçuklular Zamanda Türkiye Tarihi**, İstanbul 2004

TÜMERTEKİN, Erol; ÖZGÜÇ, Nazmiye, **Beşeri Coğrafya İnsan, Kültür, Mekân**, İstanbul 2006.

TÜRKDOĞAN, Berna, **1915'ten Günümüze Tehcir (Türk-Ermeni İlişkileri)**, İstanbul 2006.

UMAR, Bilge, **Türkiye'deki Tarihsel Adlar**, İstanbul 1993.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, Ankara 2003.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, **Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı**, Ankara 1984.

VAHAPOĞLU, Hidayet, **Osmanlı'dan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okullar**, İstanbul 1997.

Vital Cuinet, **La Turquie d'Asie-I**, Paris 1892.

YILMAZ, Ali, **Osmanlı Döneminde Giresun'da Eğitim Öğretim**, İstanbul 2019.

YILMAZÇELİK, İbrahim, **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır Vilayeti (1790-1840)**, Ankara 1995.

YÜCEL, Yaşar, **Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti (1344-1398)**, Ankara 1970.

YÜKSEL, Ayhan, **Giresun Tarihinden Sayfalar**, İstanbul 2009.

Makaleler

ACUN, Fatma, “Şebinkarahisar”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C. 38, 2010, s. 393-395.

ACUN, Fatma, “Osmanlı Döneminde Anadolu Şehirlerinin Gelişmesinde Devletin Rolü: Karahisar Örneği”, *Belleten*, C. 65, S. 242, 2001, s. 161-192.

AKBAYIR, Nuri, “Tanzimattan Sonra Osmanlı Devleti Nüfusu”, *Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, C. 5, 1986, s.1238-1248.

AKMAN, Ahmet, “Tanzimat Sonrası Osmanlı Usul Hukukundaki Gelişmeler”, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 8, S. 1, 2019, s. 431-450.

AKŞİT, Ahmet, “Evliya Çelebi'nin Şebinkarahisar Hakkında Verdiği Bilgilerin Değeri”, *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 161-166.

ARSLAN, Arzu; BAŞARAN Fatma Nur, “Giresun, Şebinkarahisar İlçesinin Kültürel Mirası: Tamzara Bezi”, *Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, S. 17, 2018, s. 177-196.

ATALAR, Münir, “Türkiye'deki Terörün- Misyonerliğin Nedenleri ve Buna Yunanistan'ın Etkileri (Pontusçuluk ve Patriklik)”, *İslami Araştırmalar Dergisi*, C. 4, S. 20, 2007, s. 451-457.

AYDIN, Mahir, “Sultan II. Mahmud Döneminde Yapılan Nüfus Tahrirleri”, *Sultan II. Mahmud ve Reform Semineri*, 28-30 Haziran 1989, İstanbul 1990, s. 81-106.

BALCI, Sezai, “Lozan Mübadillerinin Giresun'a Yerleştirilmeleri ve Mübadillerin Karşılaştıkları Sorunlar”, *Uluslararası Giresun ve Doğu Karadeniz Sosyal Bilimler Sempozyumu 9-11 Ekim 2008 Bildiriler*, Ankara 2009, s. 76-85.

BALCI, Sezai, “Pontusçuluk Hareketinin Arka Planı: Giresun Rumları”, *Pontus Meselesi ve Türkiye*, (Ed. Bünyamin Kocaoğlu), Samsun 2018, s. 137-153.

BARKAN, Ömer Lütfi, “Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Devleti”, *Türkiyat Mecmuası*, C. 10, 1951, s. 1-16.

BATMAZ, Eftal Ş. , “Osmanlı Devletinde Kale Teşkilatına Genel Bir Bakış” , *OTAM*, S. 7, 1996, s. 3-9.

BAYHAN, Ahmet Ali, “Günümüze Ulaşan Tarihi Eserleriyle Şebinkarahisar'ın Kültürel Kimliği”, *Geçmişten Günümüze Giresun'da Dini ve Kültürel Hayat Sempozyumu-I*, (25-27 Ekim 2013), *Bildiriler*, Giresun 2014, s. 341-355.

- BAYKARA, Tuncer, "Bir Selçuklu Devri Türk Şehri Olarak Karahisar-ı Şarki veya Şebîn Karahisar", *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000*, Bildiriler, İstanbul 2000, s. 1-4.
- BAYKARA, Tuncer, "Tanzimatta Şehir ve Belediye", *150. Yılında Tanzimat*, 1992, s. 277-287.
- BİRBUDAK, Togay Seçkin, "Salnamelere Göre Sivas Vilayeti'nde Eğitim-Öğretim (1898-1903)", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 15, S. 1, 2007, s. 303-316.
- BOZALIOĞLU, İsmail, "Karahisar-ı Şarki'nin İdari, Ekonomik ve Sosyal Durumuna Dair (1870-1926)", *Tarihte ve Günümüzde Şebinkarahisar Şehri, Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 167-173.
- BÜYÜKKOL, Semih; ARDA Zuhale, "Türk Kültüründe Hamam Geleneği ve Resim Sanatına Yansımaları", *İdil Dergisi*, C. 5, S. 27, 2016, s. 2047-2062.
- ÇADIRCI, Musa, "Türkiye'de Kaza Yönetimi (1840-1876)", *Belleten*, C. LII, S. 206, 1989, s. 237-257.
- ÇAPA, Mesut, "XX. Yüzyılın İlk Yarısında Şebinkarahisar'da Eğitim ve Nüfus", *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 29-42.
- ÇEVİK, Zeki; ÖZKAN, Filiz, "Pontus Terörünün I. Meclise Yansımaları (1920-1923)", *Osmanlıdan Günümüze Eşkıyalık ve Terör*, (Ed. Osman Köse), Samsun 2017, s. 647-662.
- ÇİÇEK, Rahmi, "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Şebinkarahisar'ın Sosyal ve Ekonomik Yapısı", *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 63-75.
- DANIK, Ertuğrul "Şebinkarahisar Kalesi", *Sanat Tarihi Dergisi*, S. 8, 2004, s. 45-60.
- DARKOT, Besim, "Karahisar", *İA*, C. 6, İstanbul 1955, s. 276-284.
- DEMİREL, Muammer, "1915 Şebinkarahisar Ermeni İsyanı", *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 81-88.
- ELMAS, Nazım, "İzlerdeki Şebinkarahisar", *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 197-213.
- EMGİLİ, Fahriye, "Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi Hakkındaki Araştırmalara Bir Bakış", *Tarih ve Günce Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi*, C. 1, S. 1, 2017, s. 29-54.
- ERLER, Mehmet Yavuz, "Pont Ahşaena (Karadeniz) Mirası Karşısında Türk Stratejisinin Tarihi Zemini Üzerine Bir Değerlendirme", *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 2, S. 6, 2009, s. 224-237.
- ERSAN, Mehmet, "XIII.-XIV. Yüzyıllarda Şap Ticareti ve Şebinkarahisar", *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu, Bildiriler, 30 Haziran -1 Temmuz 2000*, İstanbul 2000, s. 55-61.
- FATSA, Mehmet, "Karahisar Yöresinde Türk Dervişleri ve Niyabet-i Kırık Tarihi", *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 435-460.
- FATSA, Mehmet, "Şebinkarahisar'da Hasan Şeyh Vakfı ve Menzilhaneler", *Vakıflar Dergisi*, S. 35, 2011, s. 21-38.
- FATSA, Mehmet, "Şebinkarahisar'da Mengüçlü Devri Vakıfları (Sufi Kolonizasyon)", *Vakıflar Dergisi*, S. 33, 2010, s. 1-14.

- GÜL, Osman Kubilay, “Amerika Birleşik Devletleri Sivas Konsolosluğu Raporlarına Göre 19. Yüzyıl Sonlarında Sivas ve Havalisinde Ekonomik ve Sosyal Hayat”, *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, C. 6, S. 21, 2015, s. 149-171.
- GÜRBOĞA, Nurşen, “Osmanlı Taşrasında Belediye İdaresi: Alanya Belediyesi (1914-1915)”, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, C. 7, S. 16-17, 2008, s.165-185.
- İLTAR, Gazanfer; FATSA, Mehmet, “Şebinkarahisar’da Metruk Bir Mabet: Taş Mescit”, *Turkish Studies*, C. 12, S. 19, 2017, s. 103-126.
- KARAGÖZ, Rıza, “Giresun-Karahisar-ı Şarki Yolunun Islahı Hakkında Bir Rapor ve Değerlendirmesi”, *Giresun ve Doğu Karadeniz Sosyal Bilimler Sempozyumu (09-11 Ekim 2008)*, C. 1, 2009, s. 438-451.
- KARAIBRAHİMOĞLU, Selin, “Türk-Rum Mübadelesinin Anadolu’da Kentsel Mekânın Şekillenmesine Etkisi Giresun/Bulancak Örneği”, *International Journal of Social And Humanities Sciences*, C. 1, S. 2, 2017, s. 122-139.
- KARAMAN, Oktay, “XIX. ve XX. Yüzyılda Giresun İle Çevresindeki Madenler ve Maden İşletmeciliği”, Afyon Kocatepe Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 5, S. 1, 2003, s. 63-74.
- KARAMAN, Oktay, “Şebinkarahisar Bibliyografyası”, *Asya Studies*, S. 15, 2021, s. 65-84.
- KARTAL, Nazım, “Tanzimat’tan Cumhuriyet Osmanlı’da Mülki İdare”, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, C. 4, S. 1, 2013, s. 1-24.
- KIVRIM, İsmail, “Nüfus Defterlerine Göre 19. Yüzyılın Ortalarında Şebinkarahisar’ın (Karahisar-ı Şarki) Nüfus Yapısı”, *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, C.10, S.19, 2015, s. 3-35.
- KIVRIM İsmail, “Osmanlı Mahallesinde Gündelik Hayat (17.Yüzyılda Gaziantep Örneği)”, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 8, S. 1, 2009, s. 231-255.
- KUBAN, Doğan, “Anadolu-Türk Şehri Tarihi Gelişmesi, Sosyal ve Fiziki Özellikleri Üzerinde Bazı Gelişmeler”, *Vakıflar Dergisi*, S. 7, 1968, s. 53-73.
- KURUCA, Nazım, “93 Harbinden Sonra Şebinkarahisar ve Havalisinde Ermeni Faaliyetleri”, *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 139-151.
- MAHİROĞULLARI, Adnan, “Anadolu’da Misyonerlik ve Yabancı Misyon Faaliyetlerinin Ermeni Meselesine Etkileri: Sivas Vilayeti Örneği”, *Yeni Türkiye Dergisi*, S. 60, 2014, s. 1-23.
- OKUR, Mehmet “Karadeniz Bölgesi’nde Milli Mücadele’nin Örgütlenmesi: Sivil ve Askeri Teşkilatlanmalar”, *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (Milli Mücadeleden Milli Egemenliğe Karadeniz Özel Sayısı), C. 6, S. 10, 2020, s. 191-214.
- SARISAMAN, Sadık, “Birinci Dünya Savaşı’nda Bir Asayiş Sorunu Şebinkarahisar Ermeni İsyanı”, *History Studies*, C. 10, S. 7, 2018, s. 221-239.
- SAYDAM, Abdullah, “Osmanlı Madenciliği ve XIX. Yüzyılın Ortalarında Trabzon’daki Maden Ocakları”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 6, 1991, s. 261-276.
- SAYLAN, Kemal, “Licese Maden Ocağı ve Asya Minor Mining Company’nin Licese’deki Faaliyetleri”, *Tarih İnceleme Dergisi*, C. 29, S. 2, 2014, s. 625-643.
- SEZER, İbrahim, “Kültür Turizmi Olanaklarının Değerlendirilmesi: Şebinkarahisar İlçesi Örneği”, *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, S. 59, 2017, s. 37-60.
- SÖNMEZ, Ali, “Binbaşı Mehmed Kemal’in Eserine Göre Mahkeme-i Adalete Duhul Edilen İlk Kapı: Jandarma Karakolları”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 13, S. 69, 2020, s. 483-491.

- ŞAHİN, Enis; YAVUZ, Fikretin, “Türk Doğu Vilayetlerine Dair Bir Amerikan Belgesi”, *Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. IV, S. 1, 2002, s. 383-401.
- ŞİMŞEK, Muttalip, “Tanzimat Dönemi Osmanlı Taşra Teşkilatında Nahiye Yönetimi: Kireli Örneği”, *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 2, 2017, s. 53-75.
- TERZİ, Arzu, “XX. Asrın İlk Çeyreğinde Şarkikarahisar(Şebinkarahisar)’ın Karşılaştığı Felaketler”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, Prof. Dr. İsmet Miroğlu Hatıra Sayısı, S. 37, 2002, s. 349-356.
- TERZİ, Mehmet Akif, “Şarki Karahisar’ın Son Dönem Tarihine Işık Tutacak Bir Kaynak:1915-1925 Tarihli Şer’iyye Sicili Hakkında Bir Değerlendirme”, *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 109-138.
- TUNCEL, Metin, “Tarih Boyunca Türkiye’de Kent Kuruluşları”, *Doğumunun 100. Yılında Atatürk’e Armağan*, 1981, s. 309-351.
- YAZICI, Hakkı; GÜNER, İbrahim, “Şebinkarahisar İlçesi’nin Nüfus Coğrafyası”, *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu, 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 237-269.
- YOLALICI, Mehmet Emin, “Maarif Salnamelerine Göre; Trabzon Vilayeti’nde Eğitim ve Öğretim Kurumları”, *OTAM*, S. 5, 1994, s. 453-473.
- YÜKSEL, Ayhan, “Giresunlu Ünlü Eşkiya Micanoglu”, *Doğu Karadeniz Araştırmaları*, 2013, s. 113-125.
- YÜRÜDÜR, Eren; BULUT, İhsan, “Tarihte ve Günümüzde Şebinkarahisar Şehri”, *Şebinkarahisar I. Tarih ve Kültür Sempozyumu 30 Haziran-1 Temmuz 2000 Bildiriler*, İstanbul 2000, s. 271-310.

İnteraktif Kaynaklar

<https://sebinkarahisar.adalet.gov.tr/ADL%C4%B0YE%20B%C4%B0NAMIZ>

Erişim Tarihi 25.02.2021

<https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Default.aspx>

Erişim Tarihi 25.02.2021

<https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/sehir-liman-ve-vadilerin-koruyucusu-kaleler-halen-ayakta/1659816>

Erişim Tarihi 22.04.2021

<https://karadeniz.gov.tr/behramsah-camii/#prettyPhoto>

(Erişim Tarihi 22.04.2021)

<https://muratdursuntosun.wordpress.com/2015/12/02/sebinkarahisar-tas-mescid-ve-tas-mescid-vakfi/>

(Erişim Tarihi 22.04.2021)

<http://www.28giresunlularderneği.com/Page6-6.aspx?ID=1243>

(Erişim Tarihi 22.04.2021)